

SEMINARSKA NALOGA

VKLJUČEVANJE NARAVOVARSTVENIH VSEBIN
V PROGRAM PLANINSKEGA TABORA V LOGARSKI DOLINI

Mentor:

Marjeta KERŠIČ SVETEL

Avtor:

Nadja Uršič

Kamnik, avgust 2014

KAZALO

1. Uvod
2. Predstavitev Planinskega društva Iskra Ljubljana
 - 2.1. Splošno o PD Iskra Ljubljana
 - 2.2. Aktivnosti društva
3. Organizacija in izvedba poletnega planinskega tabora v Logarski dolini
 - 3.1. Določitev kraja in prostora
 - 3.2. Izbor udeležencev
 - 3.3. Izbira stila in določitev vsebin
 - 3.4. Izbira predavateljev in izvajalcev
 - 3.5. Izdelava scenarija
4. Vključevanje naravovarstvenih vsebin v program planinskega tabora
 - 4.1. Solčavsko v naročju Alp
 - 4.1.1. Krajinski park Logarska dolina
 - 4.1.2. Naravni spomeniki in naravne znamenitosti
 - 4.1.2.1. Slap Rinka
 - 4.1.2.2. Izvir Črne
 - 4.1.2.3. Igla
 - 4.1.2.4. Matkov škaf
 - 4.1.2.5. Logarjeva lipa
 - 4.1.2.6. Macesen na Klemenči jami
 - 4.1.2.7. Največja tisa v Sloveniji
 - 4.1.3. Gozd – strateški naravni vir
 - 4.1.4. Zdravilna zelišča – Fidov gaj
 - 4.1.5. Kulinarična dediščina Zgornje savinjske doline
 - 4.1.6. Center Rinka
5. Zaključek
6. Viri in literatura

1. Uvod

Naravna bogastva in lepote so vir, iz katerega črpa planinstvo svojo moč in poslanstvo. Varovanje narave je v najširšem družbenem interesu, planinstvo pa je z naravo tesno povezano, zato dosledno spoštuje prvine varstva narave in okolja in je v tem prizadevanju zgled drugim. Množičnost obiska v gorah, sodoben promet in druge oblike civilizacije vedno bolj ogrožajo prvobitnost gorskega sveta. Skrb za varstvo narave in okolja je zato ena temeljnih dolžnosti planinca in bistveni sestavni del planinske vzgoje. (Častni kodeks slovenskih planincev)

Člani PD Iskra Ljubljana s srcem in umom vsakodnevno sledimo pisanim in nepisanim pravilom kodeksa in na vseh svojih pohajanjih, izletih, turah, ekskurzijah doživljamo prvobitnost narave v vsej svoji mogočnosti. Spoštujemo zakonitosti narave in se ji podreujemo. Da bo tudi zanamcem ostala privlačna in neokrnjena, delujemo osveščeno: ne povzročamo hrupa, ne kurimo ognja v gozdu ali njegovi bližini, ne uničujemo cvetja, ne glede na to, ali je zaščiteno ali ne, ne odmetavamo odpadkov, ne hodimo izven označenih planinskih poti in ne delamo škode na pašnikih, travnikih, nasadih.

Večdnevno planinsko druženje na planinskem taboru je idealna priložnost, da ob praktičnem življenju v gorah obnovimo znanja in vedenja, si razširimo obzorje, oblikujemo nove poglede, pridobimo nove izkušnje in osvojimo nova znanja.

Ljudje smo del narave in z njo usodno povezani. Hoja po gorah že dolgo ni samo športna aktivnost. Ozaveščeni planinci vidimo več, slišimo več in predvsem čutimo: piš vetra, svežino zraka, moč in blagodejnost sonca, pisano cvetno odejo, hlad gozda, bistrost studenca, mogočnost hudournika, neizprosnost nevihte, nevarnost snežišča, ranljivost divjadi.

Solčavsko in ledeniška Logarska dolina me privlačita že od mladosti. Družinske korenine so na visokogorski kmetiji Dešman, Raduha 11. Ne morem jih zatajiti, genetsko sem zaznamovana. Luče, Solčava, Logarska dolina, Matkov kot, Robanov kot, kraji nekje na koncu sveta, pa ravno zato še vedno prvobitni. Tudi prebivalci. Srčni ljudje, ki ravno zaradi surovosti narave znajo in zmorejo živeti v sožitju. Z naravo in med seboj. Iskrena želja, da bi s kolegi planinci delila lepote in občutja, je bila povod za organizacijo planinskega poletnega tabora v tem prelepem kotičku domovine.

LOGARSKA DOLINA NI TU ZATO, DA BI JO SPREMINJALI AMPAK, DA ONA SPREMENI NAS (neznani avtor)

2. Predstavitev PD Iskra Ljubljana

Hoja v gore ostaja ena najbolj priljubljenih oblik rekreacije, ki ne zahteva veliko sredstev, ima pa izjemne učinke na fizično in duševno zdravje človeka. Planinstvo je med ljudmi nadvse priljubljeno, saj je tesno povezano z rekreacijo, sprostitvijo, uživanjem v naravi. (<http://pd-iskra-lj.si/>).

2.1. Splošno o društvu PD Iskra Ljubljana

PD Iskra Ljubljana je prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje planink in planincev, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov in ciljev. V davnih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je v okviru takratnega velikega Združenega podjetja ISKRA delovalo več planinskih društev. Vanj so bili vključeni v večini zaposleni v Iskrinih tovarnah in njihovi svojci. Spomladi leta 1985 je bila zaradi velikega števila ljubiteljev planin ustanovljena sekcija PD Iskra Elektro zveze. Aktivnost se je z leti stopnjevala. V letih 1991-1993 je veliko Iskrinih podjetij propadla, peščica planincev pa je obdržala sekcijo, ki se je preimenovala v PD Iskra. V današnji društveni obliki PD Iskra Ljubljana obstaja od leta 1996 in trenutno šteje 104 redne člane in 10 pridruženih članov. Častnih članov nima.

Društvo ima skladno z Zakonom o društvih predsednika, občni zbor, upravni odbor, nadzorni odbor in častno razsodišče. Vodniška sekcija ima 4 člane in enega vodniškega pripravnika.

2.2. Aktivnosti društva

Skladno s predlogi članov v začetku je v začetku leta izdelan plan planinskih izletov, ki jih društvo ob strokovnem vodenju domačih ali gostujočih planinskih vodnikov tudi izpelje. Težavnost in trajanje tur se skozi leto stopnjuje, tako da je večina v juliju, avgustu in septembru že fizično in psihično pripravljena na visokogorje. Še vedno je največji interes za obiskovanje domačih gora, kljub temu, da so sosednja gorovja in vrhovi v večini dostopni in dosegljivi tako finančno, kot tudi glede na zahtevnost.

Povprečen planinec žal ni več zadovoljen samo z golo organizacijo planinske ture, vedno znova se pojavlja interes po tistem »nekaj več«. Zadovoljstvo ob osvojitvi vrha in varnem povratku domov poskušamo nadgraditi, tako da redno pripravljamo privlačne vsebine, s katerimi na sproščen, neobvezne način, poučujemo, osveščamo, izobražujemo, vadimo spretnosti, spoznavamo krajevne znamenitosti, organiziramo skupne aktivnosti z drugimi planinskimi društvi, organiziramo ogleda muzejskih zbirk, raziskujemo kraške pojave, kombiniramo kolesarsko-pohodne izlete, organiziramo kostanjev piknik, izlet v neznano....

Ideja o zimskem in letnem taboru se je porodila v precejšnji meri ravno zaradi interesa članov po daljšem bivanju v naravi in navdušenju nad novostmi pri organizaciji planinskih izletov. Z informacijami, ki sva jih s kolegico pridobili na letošnjem usposabljanju za Varuha gorske narave, se je potencial nadgradnje še povečal in ne dvomim, da bodo uspehi osveščanja vidni in otipljivi. Dolgoročno, seveda. Podmladka v društvu sicer nimamo, so pa izobraženi in osveščeni babice in dedki idealni »mediji« za prenos znanja naslednjim generacijam, da bodo znale in vedele KAKO in ZAKAJ ohranjati naravo v čim manj okrnjeni obliki.

3. Organizacija in izvedba poletnega planinskega tabora v Logarski dolini

3.1. Določitev kraja in prostora

Odločitev o izvir kraja in prostora ima mnogo večji pomen, kot si morda mislimo. Z izbiro kraja in prostora dogodka je namreč vnaprej določeno, kakšno ozračje bo prevladovalo. Strokovnjaki svetujejo, da si kraj in prostor predhodno ogledamo in se s tem izognemo neprijetnostim v času izvedbe (Heller, 2001).

Ideja za izbiro lokacije za letošnji poletni tabor v Logarski dolini se mi je utrnila lansko poletje, ko sem na nevihtno avgustovsko soboto bila primorana vedriti v Domu planincev, ki kraljuje v srednjem delu te čudovite ledeniške doline. Ljubeznivi najemniki, odlična ponudba, ustreznost namestitvev in primerno število kapacitet za nočitev (32) so pripomogli pri nadgradnji ideje in dokončni odločitvi.

V mednarodnem merilu velja, da je Logarska dolina je ena najlepših evropskih alpskih ledeniških dolin. Dolina in okolica spominjata na stoletno sožitje ljudi in narave. Je odlično izhodišče za pohode na vrhove Kamniško-Savinjskih Alp.

Krajinski park Logarska dolina je igra narave v zadnji ledeni dobi ustvarila globoko v osrčju Savinjskih Alp in jo obdala s preko 2000 m visokimi vršaci (Krofička, Ojstrica, Lučka baba, Planjava, Brana, Turska gora, Rinke,...).

K odločitvi je pripomogla tudi informacija, da je nastanitveni objekt dosegljiv z osebnimi vozili, da je na voljo prostorno parkirišče, kar organizatorju olajša transport rekvizitov, ki bi jih morebiti potreboval na delavnicah, organiziranih v primeru slabega vremena (papir, lepilo, glina, platno).

3.2. Izbor udeležencev

Ob predhodno realiziranih dvodnevni zimskih in štiri dnevni letnih planinskih taborih se je izkazalo, da je optimalno število udeležencev med 24 in 28. Manjša skupina je lažje vodljiva, cilji so operativno dosegljivi in varnost pohodnikov z društvenimi vodniki zagotovljena.

Vsak dogodek je naravnano na udeležence, upošteva njihove interese in skuša vplivati na njihova stališča, delovanje ter vedenje. Pri določitvi ciljne skupine je potrebno odgovoriti na naslednja vprašanja:

- *Koga želimo prepričati, ga pridobiti, pritegniti oz. na koga vplivati?*
- *Kakšne so vrednosti in kakšni so interesi udeležencev?*
- *Kdo so udeleženci, katere so ključne osebnosti in kaj jim želimo dopovedati, neposredno in posredno?*
- *Kaj udeleženci že vedo o obravnavanih temah in kakšna je primerna zahtevnost nagovora? (Tavčar, 1995, 90)*

V postopku izbire moramo biti pozorni tudi na povprečno starost, razmerje med številom moških in žensk in morebitne predsodke in omejitve, ki jih imajo udeleženci.

Tokrat je skladno s kapacitetami Doma planincev določeno največje mogoče število udeležencev 24, ostale kapacitete bodo zapolnili prostovoljci - strokovni sodelavci – predavatelji (varuhinja gorske narave, markacist, gozdarka, medicinska sestra, aranžerka, ljubiteljska zeliščarica, šivilja) in planinski vodniki domačega in pobratenih planinskih društev.

3.3. Izbira stila in določitev vsebin

Najpomembnejša je odločitev organizatorja o izbiri stila. Ločimo dva:

- Didaktični ali pripovedni stil – predavatelj je v aktivni vlogi – prikazuje in pripoveduje ob pomoči vizualnih sredstev in pripomočkov. Udeleženci ga poslušajo in gledajo. Komunikacija je enosmerna. Primerno za večjo skupino udeležencev.
- Interaktivni stil, kjer predavatelj vzpodbuja udeležence, da aktivno sodelujejo pri izvajanju, se med seboj pogovarjajo, izmenjujejo mnenja, praktično preskušajo novosti, ki jih jih predstavi predavatelj. Povratna informacija je takoj dostopna, komunikacija je dvosmerna. Praktično sodelovanje bistveno poveča pomnenje in je mnogo bolj učinkovito kot samo pripovedovanje. Idealno za manjšo skupino.

Odločitev o stilu bo tokrat odvisna od vremenske situacije. Organizator načrtuje aktivnosti v celoti izvesti interaktivno, v naravi, na prostem, v sklopu vsakodnevne planinske ture in ob primerno izbrani situaciji (naravne znamenitosti, geološke posebnosti, arheološke najdbe, zgodovinska dejstva, varstvo gorske narave, vremenoslovje, kulinarčne posebnosti področja, specifičnosti krajinskega parka..... V primeru bistvenega poslabšanja vremena in onemogočeni aktivnosti »na mestu samem« bodo po rezervnem scenariju v jedilnici Doma planincev izvedena predavanja v didaktičnem stilu. Obravnavane teme se bodo v tem primeru osredotočile na obnovitev teoretičnih znanj s področja orientacije, opremljenosti planincev, varnosti v gorah, prvi pomoči, poznavanju in varstvu gorske narave, prehrani na turah, vremenoslovju, zgodovini planinstva, obnovitvi, analizi in ogledu fotografij z opravljenih tur ipd. Obenem je to priložnost za obnovitev praktičnih znanj izvajanja prve pomoči, izdelave vozlov, vrvne tehnike, izdelava spominkov/izdelkov iz naravnih materialov (les, papir, kamen, volna).

Vsekakor je golo informiranje, nizanje dejstev in vzbujanje zanimanja za naravne znamenitosti, zgodovino, etnološko izročilo in kulturne posebnosti samo in zgolj posredovanje dejstev. Udeležencem nameravamo z interpretacijo, kot obliko komunikacije, posredovati več : doživetje, razumevanje, odkrivanje smisla, iskanje in doživljanje vrednot, vpogled v odnose med lokalnim prebivalstvom in obiskovalci, pokušino avtohtonih jedi, pregled in določitev vrednot. Turizem oz. planinstvo ni več zgolj ogledovanje, osvajanje vrhov, obiskovanje znamenitosti, ampak iskanje doživetij, odkrivanje novih zgodb in nizanje kakovostnih čustvenih odzivov.

Sredstva in oblike interpretacije naravne in kulturne dediščine so lahko zelo različna. Predvsem interpretacijo delimo na osebno in neosebno. Pri osebni interpretaciji je človek – interpretator v neposrednem stiku z občinstvom na različne načine: s pripovedovanjem, demonstracijo, inštruktorstvom, vodenjem in uprizarjanjem. Interpretacija je uspešnejša, če spodbuja udeležence k aktivnemu sodelovanju, če vključuje čim več čutov in posredujem čim bolj jasna komunikacijska sporočila. (Marjeta Keršič Svetel)

Med pomembnimi in temeljnimi načeli kakovostne interpretacije so smernice, kot:

- tema, ki je interpretirana, naj bo povezana z osebnimi izkušnjami in doživetji ljudi, ki jim je interpretacija namenjena,
- cilj mora biti razumevanje celote, ne zgolj posamičnih delov,
- interpretacija mora biti zanimiva, privlačna in zabavna
- temelji mora na avtentičnih dejstvih in poznavanjem stroke, ki obravnava temo.

Kakovostna interpretacija je tista, ki temo predstavi z različnih zornih kotov. Kot primer - udeleženci planinskega tabora bodo na celodnevem izletu z gozdarko poleg zanimive pripovedi in vodenja deležni tudi uprizoritvi bajke oz. povesti, ki izhaja iz ljudskega izročila. V kostumu divjega lovca jo bo interpretiral amaterski igralec Odra treh herojev Pirniče.

Na enak način etnološko, zgodovinsko in kulturno dediščino trži tudi Gostišče Firšt, kjer je na ogled Fidov gaj (zeliščni vrt) in Fidova zijavka. Lastnik v solčavski narodni noši v dve urnem obhodu in ogledu doživeto predstavi dvestoletno zgodovino domačije in trdo življenje v odmaknjeni dolini. Doživetje, ki se dotakne in pusti močan pečat v spominu vseh obiskovalcem.

3.4. Izbira predavateljev in izvajalcev

Prostovoljstvo je oblika dela, za katerega oseba ne dobi plačila. Osebi, ki izvaja prostovoljna dejanja, rečemo prostovoljec oz. volonter. (Wikipedija) Menim, da ima prostovoljsko delo ogromen pomen in velik vpliv za razvoj in za prihodnost tako človeštva kot človeka, saj prispeva k razvijanju vrednot solidarnosti, k socialnemu napredku in ga je zato vsekakor potrebno negovati, nadgrajevati in ustrezno vrednotiti.

Na poletnem planinskem taboru v Logarski dolini bodo vsi strokovni sodelavci, predavatelji, vodniki, animatorji, inštruktorji in svetovalci prostovoljci. Planinski tabor financirajo udeleženci v celoti sami, zato tudi realizacija učnih vsebin poteka po načelu DAJ-DAM. Izkoristili bomo potencialne, znanja, spretnosti in izkušnje kolegov, ki so v svoji dolgoletni karieri pridobili specifična vedenja in so jih tudi pripravljene deliti z ostalimi udeleženci. Svoja znanja bodo nudili: šest planinskih vodnikov PZS, kategorije A-D, pripravnik za vodnika PZS 2014, varuhinja gorske narave PZS, dve kandidatki za varuhinjo gorske narave PZS 2014, diplomirana gozdarka, šivilja gledališkega ateljeja SNG Opera, medicinska sestra, samouka zeliščarica, aranžerka in KV kuhar.

3.5. Izdelava scenarija

1. dan

- Prihod v Dom planincev, nastanitev, seznanitev z dnevnimi obveznostmi
- Izlet z gozdarko : Dom planincev- Logarska dolina (krajinski park)– Slap Rinka (naravni spomenik)-Okrešelj-Kamniško sedlo-Logarska dolina
- Opremljenost planinca – pregled opreme in vsebine nahrbtnika
- Predstavitve aerobnih in razteznih vaj
- Šiviljska delavnica – izdelava platnene vrečke za nabiranje zelišč

2. dan

- Logarska dolina - Klemenča jama - Macesen (naravni spomenik) - Strelovec-Logarska dolina
- Spoznavanje zelišč, obisk FIDOVEGA GAJA
- Kulinarična dediščina Zgornje Savinjske doline
- Pastirske igre
- Pokaži kaj znaš
- Prva pomoč poškodovanim – (ureznine, zlomi, ugrizi, opekline, udarnine.....)

3. dan

- Zahtevna tura – Ojstrica po Kopinškovi (samo za usposobljene in opremljene planince)
- Planinski izlet – Spoznavanje krajinskega parka Logarska dolina in sosednjih dolin Robanov kot in Matkov kot
- Kviz Varstvo gorske narave in Kamniško Savinjske Alpe – ali jih res poznam?
- Izdelava plaket in priznanj (lepljenka iz listov, vejic, semen)
- Družabni večer z igrami in narodno glasbo

4. dan

- Spoznavanje Zgornje savinjske doline
- Solčava – ogled cerkve Marije Snežne,
- Center RINKA – ogled zbirke in 20-minutnega filma o življenju v dolini včeraj in danes
- Igla – ogled in pripovedka
- Savinjski želodec , predstavitev kmetije Selišnik (pokušina) mesnine z zaščitenim geografskim poreklom

4. Vključevanje naravovarstvenih vsebin v program planinskega tabora Logarska dolina

Alpska konvencija je mednarodno-pravni zavezujoč sporazum med osmimi alpskimi državami in Evropsko unijo, s katerim so se podpisnice obvezale za trajnostni razvoj alpskega prostora, zaščito alpskih eko-sistemov ter za gospodarski in kulturni napredek prebivalstva, ki živi na tem območju. Slovenija, kot država pogodbenica, je podpisala in ratificirala protokole k Alpski konvenciji, ki podrobneje določajo usmeritve za urejanje prostora, hribovsko kmetijstvo, varstvo tal, narave in urejanje krajine, gorski gozd, turizem, energijo in promet in so neposredno uporabne tudi v lokalnih skupnostih.

Mednarodne konvencije, zakonske omejitve, pravilnik, odredbe, sklepi, priporočila....brez vsakodnevnih aktivnosti in zavedanja vseh prebivalcev in obiskovalcev Alp plemeniti nameni ne bodo doseženi.

Planinarjenje in pohodništvo sta približni obliki preživljanja prostega časa, vir zdravja, moči in sprostitve. Popoln in čisti užitek in obenem potovanje k samemu sebi. Slikar Paul Klee je nekoč izjavil :« Peš je mogoče bolje opazovati»

Štiridnevni planinski tabor in druženje v neokrnjeni naravi krajinskega parka, ki na dosegu roke ponuja prvobitnost in vsakodnevna presenečenja, je priložnost za doživljanje narave na drugačen način. Priložnost, da sile narave opazujemo, doživimo, jih cenimo, spoštujemo in ohranjamo za zanamce. Varstvo narave je namreč dejavnost, katere pglavitni cilj je ohranjati naravo, ogroženo zaradi neprimerne človekove dejavnosti, posebej osredotočeno na ohranjanje posebnih naravnih pojavov, kot so npr. soteske, jezera, izviri, slapovi, jame, naravna okna in mostovi, biotska raznovrstnost vseh oblik življenja in ekosistemov, s kulturno krajino vred. Človeški vplivi na naravo so tako škodljivi, da jih je zadnjih 200 let treba že aktivno varovati.

4.1. Solčavsko v naročju Alp

Solčavsko je geografsko zaokroženo območje ob meji med Slovenijo in Avstrijo, v povirju reke Savinje v Zgornji Savinjski dolini, v naročju Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank. Posebnost Solčavskega so tri vzporedne alpske, ledeniško preoblikovane doline Logarska dolina, Robanov kot in Matkov kot. Prekrasni razgledi na vse tri doline in venec Kamniško-Savinjskih Alp je z znamenite Solčavske panoramske ceste, ki povezuje velike gorske kmetije v Matkovem kotu in kmetije v zaselku Podolševa.

Okrog leta 1000 so prišleki z današnje Koroške najprej naselili sončna pobočja pod Olševo. Tu najdemo tudi najvišje ležečo kmetijo v Sloveniji, Bukovnik 1327 m nad morjem. Večina prebivalcev Solčavskega živi na visokogorskih kmetijah, saj je v kotlini med visokimi hribi prostora le za peščico hiš.

S krajinskima parkoma Logarska dolina in Robanov kot ter z območji Natura 2000 je zavarovanega preko 80 % solčavskega ozemlja, ki je poznano po prelepih krajinskih podobah in dobro ohranjeni naravi; ta izkazuje trdno povezanost domačinov z naravo skozi stoletja. Na 103 m² površine so 104 zavarovane naravne vrednote.

Solčavsko je v letu 2009 prejelo naziv »Evropska destinacija odličnosti« na temo turizem in varovana območja.

4.1.1. Krajinski park Logarska dolina

Krajinski park je območje, kjer se prepletajo številni elementi naravne in kulturne dediščine, območje kultivirane narave ter značilna krajina z elementi naravne in kulturne dediščine. Krajinski park je namenjen predvsem ohranjanju krajine in sprostitvi človeka - to je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko in krajinsko vrednost. (Wikipedija) Krajinski park je zavarovan predvsem s strožjo urbanistično pozornostjo, poudarek naj bi bil na ekonomskih dejavnostih, ki vrednotijo, ohranjajo in bogatijo estetske vrednosti krajine (turizem, izletništvo, biokmetijstvo, gozdarstvo, nadzorovan lov)

Logarska dolina ima celo vrsto naravnih zanimivosti, je zavarovano območje narave, uradno krajinski park, obsega pa tako kulturno krajino, kakor dele, ki se pravzaprav upravljajo po načelih za bolj "neokrnjene kategorije", zlasti v visokogorju (Marjeta Keršič Svetel).

Ledeniška Logarska dolina je dolga, 7 km, široka v povprečju 250 m, obsega 2438 ha in se deli na tri dele. Spodnji del se imenuje Log, srednji Plest, zgornji pa Kot. Log in Plest predstavljata travnate zelenice, Kot pa je deloma poraščen z gozdom. Privlačnost Logarske doline se kaže v prvobitnosti okolja ter v številnih naravnih zanimivostih, ki privabljajo ljubitelje narave. Svoj pečat so prostoru vtisnile tudi kmetije, ki so skozi stoletja ustvarjale kulturno krajino. Ravno sožitje med človekom in naravo je tista vrednota, ki jo danes najdemo le redkokje. Zaradi omenjenih vrednot, je Logarska dolina bila leta 1987 razglašena za krajinski park. Svoj sloves gradi na sonaravnem razvoju ter na kakovostni turistični ponudbi. Zaradi svoje lege pa predstavlja tudi izhodiščno točko za številne atraktivne izlete v Savinjske Alpe.

Logarska dolina je ena najlepših alpskih ledeniških dolin v Evropi in se zajeda v Kamniško-Savinjske Alpe s seveda. Kot del Solčavskega sta tu našla sožitje tradicija in narava in je lep primer trajnostnega razvoja. Turizem kot dodana vrednost kmetijstvu in gozdarstvu ponuja oddih v mirnem okolju krajinskega parka in številne aktivnosti . Za uspešno upravljanje zavarovanega območja je park prejemnik nagradi CIPRA Prihodnost v Alpah.

Je izjemno bogat z različnimi naravnimi oblikami. Geološka podlaga, ledeniško delovanje ter drugi zunanji dejavniki so skozi čas ustvarili čudovite podobe. Ledeniško preoblikovano dno je pokrito s travniki in gozdovi, dolina je poznana po številnih slapovih in slapiščih, na strmih pobočjih pa je narava ustvarila zijalke.

Sama dolina in pobočja okrog nje nudijo domovanje paleti gorskih cvetic, med katerimi je precej redkih in celo ogroženih vrst. Okrešelj velja za botanično oazo, tudi drugod po parku pa je mogoče občudovati lepi čoveljc, kranjsko lilijo, avrikelj, zoisovo zvončico, svišče, planiko, kamniško murko.

Udeleženci planinskega tabora imajo na dosegu roke toliko naravnih znamenitosti, da jih je vse nemogoče obiskati, ogledati in temeljito spoznati v času štiridnevnega bivanja v parku. Najmogočnejše, najznamenitejše, najbolj prepoznavne in z zakonom varovane in zaščitene naravne bisere bomo kljub temu uspeli vključiti v program.

4.1.2. Naravni spomeniki in naravne znamenitosti

Naravni spomenik je manjše naravno območje ali posamezen naravni objekt izjemne oblike, vsebine ali redke lepote, npr. jezero, slap, soteska, podzemna jama, nenavaden gozdni sestoj ali tudi posamezna skalna tvorba ali staro drevo. V te objekte je prepovedano posegati na način, ki lahko poslabša stanje, spremeni, poškoduje ali uniči naravno vrednoto ali zmanjša njeno lepoto (Narava v gorskem svetu, 2006) Temeljna pravna podlaga je Zakon o ohranjanju narave, ki določa sistemske okvire in načine, kdo in kako skrbi za zavarovanje.

Po Logarski dolini je speljana naravoslovno etnografska pot, ki vodi skozi čudovite koticke ohranjene narave krajinskega parka. Pozornost obiskovalcev pritegnejo naravne in etnografske znamenitosti ob poti. Namen poti je zблиževanje ljudi z naravo in na dve urni poti razkrije marsikatero zanimivost: drugi izvir Savinje, mogočne skalne balvane, olcarsko in oglarsko bajto, lovsko prežo, brin velikan. Pot se konča pod slapom Rinka, ki je eden najvišjih slapov v Sloveniji.

4.1.2.1. Slap Rinka

Reka Savinja izvira v več izvirih pod Okrešljem. Preko manjših skalnih stopenj teče v obliki slapičev in brzic do tektonsko-ledeniške stopnje, kjer pada v veličastnem 90 m visokem loku v amfiteatralno kotanjo pod orlovim gnezdrom. Kmalu nato se izgubi v prodnem nanosu pod Okrešljem. Slap se imenuje Rinka in je eden najvišjih prosto padajočih slapov v Sloveniji. Zaradi svoje mogočnosti in višine, je Rinka od leta 1987 naravni spomenik.

4.1.2.2. Izvir Črne

Pod slapom Rinka voda ponikne in pride zaradi neprepustnih werfenskih plasti ponovno v spodnjem delu doline. Ker teče po temnih sedimentnih glinah, ji daje črno barvo. Zato tudi tako poimenovanje. Po regulirani strugi teče do konca doline, kjer se zlije z Jezero, ki priteče iz Matkovega kota in predstavlja začetek toka Savinje. Območje izvira Črne se nahaja v spodnjem delu sprehajalne Poti po Logarski in z vodnimi odsevi in mističnim porajanjem predstavlja enega od bolj umirjenih delov krajinskega parka. Izvir je razglašen za naravni spomenik.

4.1.2.3. Igla

Mogočen skalnat obelisk, ki je že od leta 1948 proglašen za naravni spomenik. O nastanku Igle govori stara legenda. Po tej legendi naj bi v dolini živela ajdovska deklica, ki je bila tako velika, da je z eno nogo stala na Raduhi, z drugo na Veži in v reki Savinji prala perilo. Ko je nekega dne šivala srajco, se ji je v grobem platnu zlomila igla. Deklica se je razvezila in iglo vrgla v dolino, kjer se je zapičila v breg in tam ostala do danes.

4.1.2.4. Matkov škaf

Škaf v Matkovem kotu predstavlja svojevrstno naravno znamenitost. To je kraterju podoben snežni kotel, ki ga v spomladanskem času izdolbe močan, cca. 40 m visok slap. Dimenzije škafa so sicer odvisne od snežnih razmer, v povprečju pa je krater globok 10 do 20 m, širok pa od 20 - 30 m.

4.1.2.5. Logarjeva lipa

Simbol pogleda na dolino in veliko krajinsko vrednost Logarski dolini daje Logarjeva lipa. Raste v spodnjem delu doline približno 300 m pred kmetijo Logar v Logu na levi strani ceste. Lpa je zelo lepo raščena, v višino meri 24 m, obseg debla je 485 cm. Zaradi vrednosti, ko jo lipa ima, je od leta 1987 razglašena za naravni spomenik

4.1.2.6. Macesen na Klemenči jami

Med številnimi macesni na Solčavskem posebno pozornost vzbuja macesen na Klemenči jami. Nanj naletimo ob poti na Krofičko in Strelovec, le nekaj minut nad planinskim domom. Obseg ima 450 cm (najdebelejši macesen v Sloveniji), v višino pa dosega 28 m. Star bi naj bil med 200 in 300 leti. Zaradi izjemnih dimenzij je razglašen za naravni spomenik.

4.1.2.7. Največja tisa v Sloveniji

Približno 180 m nad Solčavo, raste pri zapuščeni kmetiji na ozkem gozdnatem grebenu pod Hribarsko zijalko največja tisa v Sloveniji. Drevo ima obseg 240 cm, visoko pa je 9 m. Starost ocenjujejo na več kot 500 let. Zaradi izjemnih dimenzij, je tisa razglašena za naravni spomenik. Solčavska tisa spada med najstarejša drevesa v Sloveniji. Dostop je iz vasice Solčava po gozdni poti v 20 minutah.

4.1.3. Gozd – strateški naravni vir

Solčavsko in Logarska dolina sta izredno bogata z lesom, predvsem z »gorskim« lesom. To je les, ki raste /zelo približno) nad 800 m n.v. Na hladnejših osojnih legah sega nižje. Zanj je značilen manjši prirastek zaradi krajše vegetacijske dobe in (mnogokrat) manjše rodovitnosti tal (izpranost, erozija). Više v gorah je klima bolj izenačena. Posledica je enakomeren in homogen prirastek. »Gorskega« lesa ni posebno težko promovirati. Lep primer dobre prakse je projekt Avstrijska Štajerska – zeleno srce Avstrije (gozdovi!). Bo uspelo tudi Sloveniji?

Z značilnostmi drevesnih vrst, pogojih rasti in načini uporabe bodo udeleženci tabora seznanjeni na poldnevnem izletu, kjer nas bo diplomirana gozdarka in varuhinja gorske narave vodila skozi čarobni gozd in njegove skrivnosti. Logarska dolina poleg bukovega in smrekovega gozda ponuja presežke in znamenitosti, kot sta največja tisa in macesen, zaščitni znak panoramskega pogleda Logarske doline pa sta tudi Logarjeva lipa in gorski brest, imenovan Plesnikov brest. Drevo, ki raste v osrednjem delu Logarske, Plesti, ima z obsegom 370 cm in višino 25 metrov veliko krajinsko in estetsko vrednost.

Gozdovi in les so pomembni, v gorskih predelih pa celo strateški naravni vir, ki lahko pomembno prispevajo k trajnostnem razvoju podeželja. Z izboljšanjem opremljenosti, usposobljenosti in organiziranosti zasebnih lastnikov gozdov lahko bistveno povečamo gospodarsko in socialno učinkovitost ter okoljsko sprejemljivost pridobivanja, predelave in rabe lesa, s tem pa tudi kakovost življenja na podeželju.

4.1.4. Zdravilna zelišča - Fidov gaj

<p>Živel je en študiran mož, ki vraga ugnal je v kozji rog. Nabiral mnogo je zdravilnih rož in z njimi rešil nas tegob.</p>	
---	--

»Spoznajte skrivnost ljudskega zdravilca, učenjaka in čudodelca, Vida Strgarja - Fida, odkrijte skrivnostno Fidovo zijalko in se skupaj z nami sprehodite po poteh, ki nam razkrivajo čudovito dediščino ljudske modrosti«. S tem povabilom je Gostišče in muzej Firšt vabilo na odprtje dediščine ljudske modrosti, Fidovega gaja. Za vsako težavo raste rožca, pravi ljudski rek. Videti, prepoznati in znati uporabljati pa je spretnost, ki se še vedno prenaša z ljudskim izročilom. Fidov gaj ponuja na ogled več kot 80 vrst zelišč v 5 habitatih. Ob strokovni in doživeti interpretaciji lastnika Gostilne Firšt in Fidovega gaja je mogoče prisluhniti skrivnostnim in srh zbujajočim zgodbam iz življenja in zgodovine 19. stoletja in odkrivati čudovite, doslej skrite koticke v naravi.

4.1.5. Kulinarična dediščina Zgornje savinjske doline

Zgornja Savinjska dolina se ponaša z bogato naravno in kulturno dediščino, samoniklim kmetijstvom in izvirno kulinarično ponudbo. Jedi so pripravljene iz doma pridelanih poljščin, mleka, kolin, drobnice, sladkovodnih rib, divjadi in sadja. Z aktivnim odnosom do naravnih danosti želijo dobre stare jedi obvarovati porabe. Naravna in kulturna dediščina ter turistična ponudba v Zgornje Savinjski dolini živita z roko v roki, saj se ponudniki zavedajo, da so krajevni običaji in domače jedi osnova za razvoj turizma.

Dediščina jedi je bogata in za goste, ki si želijo miru in počitka, je prav domača hrana eden od motivov za njihov prihod. Zdrava, okusna in domača hrana je tako postala sestavni del sodobne ponudbe v gostilnah in kmetijah, ki so se odločile za turizem. Gostom ponujajo skromne, vendar okusne in nasitne jedi, ki pogrejejo želodce. Poleg juh pripravljajo slastne štruklje, žlinkrofe, omake, potice in ajdneke. Zelo cenjena je prosena kaša, pripravljena na različne načine, mlečna, kuhana, pečena, krompirjeva, češpljeva, različni žganci, tudi šmorn. Na jedilniku so sladkovodne ribe, divjačina, koline, suhomesnati izdelki.

Izdelovanje želodcev spada v dediščino suhih mesnin na Slovenskem. Ta kmečki izdelek je bil sprva namenjen predvsem za domačo uporabo, kot priboljšek ob pomembnih družinskih dogodkih in praznikih. Meso (svinjsko, goveje, tudi divjačino) meso so polnili v očiščen svinjski želodec ali svinjski mehur, zato so si bili po obliki in izgledu več ali manj podobni (ovalni oz. okrogli 7 cm visok plošček). Želodec so obtežili in ga v nadaljevanju dimili v črnih kuhinjah ter zorili in sušili pod slamnatimi strehami. V Savinjski dolini se je prijelo ime Savinjski želodec; proizvaja in prodaja ga mesna industrija. Zgornje-savinjski želodec je prepoznavna avtohtona jed

Kmetje Zgornje Savinjske doline, ki so med največjimi proizvajalci želodcev, so se zavedali naravnih danosti, izkušenj, tradicije in kakovosti, zato so zanj pridobili geografsko označbo, in s tem zaščitili tradicijo in kakovost izdelka ter preprečili zlorabe in zavajanje potrošnikov. Poimenovali so ga Zgornje Savinjski želodec.

Med mlečnimi izdelki so posebneži mohot, sirnek, masovnik in ubrnjenik. Proizvodnja teh izdelkov je omejena na zgornjo Savinjsko doli in tudi z ustrezno zaščito teh izdelkov bi bilo potrebno ohraniti tradicionalni ugled, način proizvodnje, sestav izdelkov oziroma recepture ter obliko in imena izdelkov. Takšno pozornost zaslužijo tudi ajdnek, zavihanka in mlinčevka. Prepričana sem, da bo glede na vztrajnost in srčnost Zgornjesavinjčanom tudi uspelo ohraniti tradicionalne jedi po vsebini in obliki.

Hrana, pijača, njen vonj, okus in vsi ostali čuti puščajo sledi, se usidrajo globoko v podzavesti in zasidrajo v dolgoročnem spominu. Ob primernih novih impulzih sprožajo spomine na dogodke, kulinarčna doživetja, vznemirjajo in vabijo k ponovitvi. Zgornjesavinjčani se tega dobro zavedajo, zato profesionalno ohranjajo kulturno in kulinarčno dediščino na profesionalni ravni ter učinkovito dosegajo interpretacijske cilje vseh vrst. Zgornjesavinjski želodec je dandanes kakovosten suvenir z močnim interpretacijskim sporočilom: uporaben, z dodano interpretacijo na embalaži in s priloženo tiskovino.

4.1.6. Center Rinka – večnamensko središče za trajnostni razvoj Solčavskega

Povezuje različne dejavnosti za trajnostni razvoj območja in prinaša nove razvojne priložnosti. V kletnih prostorih je urejena turistično informacijska točka za obiskovalce Solčavskega in večnamenska dvorana za multimedijske predstavitve, razstave, seminarje, predavanja. Okrog dvorane je speljana krožna stalna razstava o življenju in naravi Solčavskega, ki obiskovalca popelje na sprehod iz pra-bivališča v hišo, na dvorišče k lesu in ovcam, v gozd, k potoku, na gorsko trato, do skal in v gore.

V pritličju je razstavno prodajni prostor za izdelke s Solčavskega. Svetlemu prostoru daje toplino oprema iz gorskega lesa macesna in smreke, občutek mehkože pa dodajajo dekorativni in uporabni predmeti iz volne, prijeten vonj pa dodaja izvorna kulinarčna ponudba (kruh iz krušne peči, savinjski želodec, ovčji sir). Z objektom upravlja Center Rinka – zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega, ki ga je ustanovila Občina Solčava. Namenjen je ljudem in organizacijam z idejo in želja po podjetniškem ali umetniškem ustvarjanju, medgeneracijskemu druženju in predvsem ohranjanju dediščine, ki dajejo pomemben impulz trajnostnemu razvoju tega področja.

Tu se domačini, obiskovalci in strokovnjaki srečujejo z istimi ključnimi temami:

- lepota narave in njeno varovanje,
- tradicionalne vrednote in ohranjanje dediščine,
- kvaliteta življenja,
- trajnostna raba naravnih virov.

Logotip je zgovoren: krog (rinka) in kapljice, ki se stekajo k središču in simbolizirajo tesno povezanost središča z okoljem; osem kapljic je simbol neskončnosti in nakazuje trajno izmenjavo snovi, idej in informacij.

5. Zaključek

V čast in zadovoljstvo mi je, da sem se uspela v letošnjem letu priključiti kandidatom programa, ki je namenjen pridobiti strokovno usposobljenost s področja varovanja gorske narave. Ob strokovni pomoči izjemnih predavateljev in interpretov sem pridobila znanje, veščine in izkušnje za varnejše, polnejše in bolj doživeto gibanje v naravi, ki jo doživljam na drugačen način. Šele zdaj »vem, da nič ne vem«. Sokratu je bilo jasno že 470 let p.n.š., jaz pa se vedno znova z zadrego odzivam na zahtevna vprašanja kolegov planincev »kaj«, »zakaj«, »kako«, ki so prepričani, da smo kandidati za varuha gorske narave v treh vikendih osvojili vsa znanja naravoslovja, geologije, meteorologije in da imamo na trdem disku v možganskih celicah naloženo enciklopedijo celotne favne in flore slovenskega gorskega sveta.

Izobražen je tisti človek, ki ve, kje bo našel tisto, česar ne ve. (Georg Simmel) . To bo moj moto tudi v bodoče in prepričana sem, da bom zainteresiranim lahko uspešno posredovala nova znanja, smernice, ideje, prepričanja.

6. Viri in literatura

- Uroš Sever, Franci Novak: ČUDOVITA OBZORJA SLOVENIJE, Mladinska knjiga, 2011
Več avtorjev: SLOVENIJA, TURISTIČNI VODNIK, Založba Mladinska knjiga, 1995
Več avtorjev: VODNIŠKI UČBENIK, Planinska zveza Slovenije 2006
Več avtorjev: PLANINSKA ŠOLA, Planinska zveza Slovenije, 2005
Več avtorjev: NARAVA V GORSKEM SVETU, Planinska zveza Slovenije 2006
Irena Cerar: PRAVLJIČNE POTI V ZGODOVINO, Sidarta, 2009
Vlasto Kopač: IVERI Z GRINTOVCEV, Planinska zveza Slovenije. 2006
Dušica Kunaver: SLOVENSKA DEŽELA V PRIPOVEDKI IN PODOBI, ZMK, 1991
Dario Cortese: D DAVNINE DO DIVJINE, Mladinska knjiga Založba d.d., 2013
Vladimir Habjan: ŽIVETI Z GORAMI, , PZS, 2013
Dr. Stanislav Renčelj, Marija Bezovšek: ŽELODEC IN JEDI ZGORNJE SAVINJSKE
DOLINE, Združenje izdelovalcev Zgornje
savinjskega želodca, 2007
Barbara Petek: TRŽENJE IZDELKOV NA KMETIJI SELIŠNIK, diplomsko delo, UM, Fakulteta
za organizacijske vede, 2013
Heller Robert, Hindle Tim: VELIKI POSLOVNI PRIROČNIK, ZMK, 2001
Tavčar Mitja: USPEŠNO POSLOVNO SPORAZUMEVANJE, Novi Forum, 1995
Nadja Uršič: ORGANIZIRANJE IN IZVEDBA POSLOVNIH DOGODKOV V DRUŽBI
SITEEP d.d., diplomsko delo, CPU, 2004
Marjeta Keršič Svetel: Strokovna izhodišča za smernice in standarde kakovosti na področju
načrtovanja interpretacije dediščine podeželja, gradivo, januar 2010
Revija SVET IN LJUDJE, št. 5, Didakta d.o.o., maj 2010
Revija SVET IN LJUDJE, št. 11, Sinaj založništvo d.o.o., november 2002

<http://sl.wikipedia.org/>

<http://www.logarska-dolina.si/>

http://www.solcavsko.info/knjiznica/les/o_projektu/solcavski_gorski_les_studijaGIS09.pdf

<http://www.dpiciga.com/Sol%C4%8Davsko%20->

[%20trajnostni%20turizem%20v%20naro%C4%8Dju%20Alp%2020140314-](http://www.dpiciga.com/Sol%C4%8Davsko%20-%20trajnostni%20turizem%20v%20naro%C4%8Dju%20Alp%2020140314-)

[Altermed_Celje2.pdf](#)

<http://pd-iskra-lj.si/>